

د میرو او وزو خارجی پرازیتونه

(External Parasites of Sheep and Goats)

د دی رنځ واقع کیدل
په افغانستان کېښی
پېژندل شویدی.

۱. تعریف

متاسفانه په زیاتو برخو کی د دوى موجودیت قابل د فکر دی دوى د وزن اخیستل متاسره او په دېره اسانی سره د وزن د کموالی سبب کیږي ټکه چه څاروی زیات وخت او انرژی نسبت و هغی ته چه دوى د خوراک له لیاری اخلي مصروفی. څینی وخت په فزیکي دول سره صدمه هم منځ ته راوري بعضی وخت د دوى په واسطې سره تخریش شوي ناحیه به واز زخمنو بدليږي چه بیا د ملوث کيدو خطر د ډانه سره لري دا په هغه وخت کيصدق کوي چه د مج لاروا په جلد باندي څای په څای شوي اوسي.

۲. عامل

مخالفی نوعی د مچانو موجودی دی چه دا رنګه ازیت او د څاروی د ازار او ناقراری سبب کیږي څینی وخت زیات شمیر وینه ذیبنونکی غوماشی په څاروی کي د بدن د وینی د لبروالی سبب کیږي.

ضعيفوالی، د بدن د وزن دلاسه ورکول او د وزن اخیستنه متاسرکیږي. سپری او مايتس (Mites) يا منج په دائمي دول سره د څاروی په وجود باندي ژوند کوي چه د هغوي د موجودیت په صورت کي څاروی همدا ساحه ګروي، تخریش او بالاخره په پوستکي کي د زخم درامنځ ته کيدو سبب کیږي کوم چه بیا دیر بد رنگ معلومېږي.
کنى د میزبان څاروی په وینه باندي ژوند کوي او بیا هغوي د څلپو ساختمانی مشخصاتو سره سم په مختلفو ډلو په نرمو کنو باندي بدليږي. هغه مج چه د پسونو په پزه کي ژوند کوي

په افغانستان کی د خاریو ساری رخونه

د اوستراویس (*Oster ovis*) په نامه سره پادیری دا بو پرازیت دی چه هغه د لاروی په مرحله کی د میرو او وزو د تنفسی مgra او ساینو سونو د بندیدو سبب کیری.

۳. انتقال

سپری او مینج ژوند مخ په وراندی وری او دکال د يخنی په موسم کی تولید نسل کوي. له یوه خاروی خخه وبل خاروی ته د مستقیم تماس په ذریعه صورت نیسي. نوضرور د چه د حیواناتو د تراکم او سولیدلو خخه مخنيوی وکړي. د پسونو د پزی مج د پزی په مgra کی لاروی اچوی بیا په وروکی پاکی سپین رنګه لاروی په خیبر د پزی خالیگاه ته مهاجرت کوي. کله چه لاروا بالغه شوه بیا دوی کريمی رنګ ځانته غوره کوي او بالاخره په بنه تاريک رنګ بدليږي. کله چه لاروا بالغه شوه د پزی مgra پريږدي. لاندی برخی ته خان رسوی څوانچه د ننه ننوحی او په حشره باندی بدليږي.

۴. اخته کیدونکی خاروی

دواړه میرو او وزی ورباندی مبتلا کیري.

۵. کلینيکي نښی

مبتلا شوی خاروی د خارجی پرازیتونو د موجودیت په وخت کی د هغه د ازار سبب کیري خان څتی او یا ئی گروی. ټینی خارجی پرازیتونه په پوست باندی د وچ قشر د پیدا کیدو، د ویښتانو د لاسه ورکولو، ستومانتیا، بی علاقه ګی، ضعیف والی اوکم خونی د پیداکیدو سبب کیري.

د پزی د مج د موجودیت په صورت کي په زیاته پیمانه د پزی افرازات جاري وي. په شروع کي رنګ پاک بیا بلغمی او بالاخره چرک لرونکی شکل ځانته غوره کوي او معمولاً نری غوندی د وینی خط پکتني موجود وي. کله چې دغه لاروی خپل فعالیت ته دوام ورکړي بالخصوص په هغه وخت کي چه تعداد ئی زیات وي د پزی د مکوزا د پېروالی سبب کیري چرک لرونکی افرازات ورسره مل وي او د سیستم تنفسی عمل متضرر کوي. ټینی وخت هغه لاروی چه په ساینوس کی موجود دی نشي کولای چه له هغی خخه را ووزی. بیا هفوی مری او ورو ورو په آهکی موادو تبدیلیږي او د ساینوسونو (*Sinuses*) د التهاب سبب کیري. چرک لرونکی التهاب منځ ته راخی چه کله کله مغز ته تیریږي او د خاروی د مرینی سبب کیري.

۶. غیری معمولی موندنی

کومی خاصی بر جسته نښی بدون د زخم د تولید او کم خونی خخه نه لیدل کیري.

٧. تشخيص

په عمومي دول سره د زیاتو خارجي پرازیتونو د موجودیت په صورت کی دوى د مختلفو وسیلو لکه جال، دام، گومنئی او فورسیپ په واسطه د تشخيص لپاره جمع کیدلی شی. دمینج په خاطر پوستکی گرول کیری. اکثر خارجي پرازیتونه په اسانی سره لیدل کیری او کیدای شی چه تشریح شویو صحافاتو په کمک و پیژندل شی. بیا هم د مایکروسکوپ استعمال ضروري دي.

٨. درمانه

حشره وژونکي مواد دخارجي پرازیتونو لکه مجان، سپروی، مینج اوکنی له منځه وږي. په غوتې کولو او یا قوى دواپاشی په استعمال سره بنه نتيجه لاس ته راخې. په ملوثه ساحه کي ميرۍ او وزى باید وروسته له هر ۳ اونيو څخه وروسته نداوي شی. دغه حشره وژونکي مواد د غورونو د نمره د خرابوالی او بالاخره دویلدو سبب کیري. د پزى د مج د منځه ورلو لپاره ایورمیکتین (Ivermectine) (بنه درمل پیژندل شویدی.

٩. مخنيوي او کنترول

د ضرورت په وخت کي مختلف دولونه د حشره وژونکو موادو موجود دی چه استعمال ئي په نورمال دول سره د څاروی د غوجلي پاکول او د نورو عضوي موادو لېري کول به د مچانو او غوماشو په مخنيوي او کنترول کي خاص رول ولري.

په افغانستان کی د خاریو ساری رنخونه

د وینتانو دمنکه نل د خارجی پرازیتونو د
موجدیت په وخت کی.

میره نېړۍ د مج د درلودلو په وخت کي.